

Bruxelles, den 16.7.2025
SWD(2025) 556 final

ARBEJDSDOKUMENT FRA KOMMISSIONENS TJENESTEGRENE

RESUMÉ AF RAPPORTEN OM KONSEKVENSANALYSEN

om Den Europæiske Fond for Konkurrenceevne

Ledsagedokument til

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af Den Europæiske Fond for Konkurrenceevne, herunder af det specifikke program for forsvarsrelaterede forsknings- og innovationsaktiviteter, om ophævelse af forordning (EU) 2021/522, (EU) 2021/694, (EU) 2021/697, (EU) 2021/783, om ophævelse af bestemmelser i forordning (EU) 2021/696, (EU) 2023/588, og om ændring af forordning (EU) [EDIP]

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af Horisont Europa - rammeprogrammet for forskning og innovation for perioden 2028-2034 - om fastsættelse af reglerne for deltagelse og udbredelse, samt om ophævelse af forordning (EU) 2120/695

Forslag til Rådets afgørelse om oprettelse af det særlige program for gennemførelse af Horizon Europa - rammeprogrammet for forskning og innovation for perioden 2028-2034 - om fastsættelse af reglerne for deltagelse og udbredelse, samt om ophævelse af afgørelse (EU) 2021/764

{COM(2025) 543 final} - {COM(2025) 544 final} - {COM(2025) 555 final} -
{SEC(2025) 555 final} - {SWD(2025) 555 final}

Resumé

Konsekvensanalyse for EU's næste langsigtede budget (FFR) – EU-finansiering til konkurrenceevne

A. Behov for handling

Hvorfor? Hvad er problemstillingen?

I de seneste 30 år er forskellen i produktivitet mellem EU og andre udviklede økonomier blevet større og større, hvilket har gjort EU mindre konkurrencedygtigt end andre økonomier. EU sakker bagud i forhold til andre store økonomier på flere områder, herunder teknologisk udvikling, resultater inden for forskning og innovation, markedsdynamik og industriel kapacitet. Derfor har det vist sig kritisk at styrke den europæiske konkurrenceevne, hvilket blev fremhævet i Draghi-rapporten.

Som fastsat i Europa-Kommissionens konkurrenceevnekompass¹ påvirkes den europæiske konkurrenceevne af EU's mulighed for at øge produktivitetsvæksten, høje levestandarder og ønsket om strategisk autonomi i en international verden i hastig udvikling. Begrebet strækker sig ud over den traditionelle omkostningsbaserede konkurrence og fordrer innovation, investeringer, modstandsdygtighed og industriel styrke, navnlig inden for den grønne og den digitale sektor samt andre centrale kritiske sektorer.

I konkurrenceevnekompasset identificeres flere faktorer, som er nødvendige for at styrke EU's konkurrenceevne: 1) mindskelse af innovationskløften, 2) dekarbonisering og 3) mindskelse af overdreven afhængighed og øget sikkerhed. Derudover fremhæves fem horisontale katalysatorer: 1) forenkling, 2) fjernelse af hindringer på det indre marked, 3) finansiering, 4) færdigheder og kvalitetsjob samt (5) bedre koordinering.

Den Europæiske Fond for Konkurrenceevne skal først og fremmest have fokus på forenkling, finansiering og bedre koordinering.

Håndteringen af disse problemer forventes at få en positiv men indirekte indvirkning på andre problemer, der er identificeret i konkurrenceevnekompasset, som f.eks. innovationskløften, og mindskelse af Europas afhængighed af eksterne kilder til kritiske teknologier og ressourcer for på den måde at øge sikkerheden og modstandsdygtigheden.

Hvilke resultater forventes der af initiativet?

Det overordnede mål med dette initiativ er at skabe investeringskapacitet til støtte for den europæiske konkurrenceevne inden for strategiske teknologier og sektorer samt at udnytte EU-budgettets finansieringsværktøjer.

Initiativet skal mere specifikt fremme offentlige og private investeringer gennem hele investeringsforløbet, navnlig inden for forskning og innovation, og udnytte EU-budgettets risikobegrænsende potentiale bedre med henblik på at opnå mest mulig EU-merværdi. Det styrer og fokuserer desuden investeringer mod EU's strategiske teknologier og sektorer for at støtte dekarbonisering, sikkerhed og modstandsdygtighed. Endelig letter det adgangen til EU-finansiering gennem brugercentrerede, hurtigere, forenklede og harmoniserede procedurer, og det forbedrer sammenhængen mellem EU's og medlemsstaternes investeringer.

Hvad er merværdien ved at handle på EU-plan?

EU-finansieringen nedbryder for det første nationale barrierer og skaber en kritisk masse til at tackle fælles udfordringer ved at styrke samarbejdet og integrationen på tværs af interessenter og grænser. EU øger for det andet sin økonomiske modstandsdygtighed, udnytter private midler, tiltrækker kapital, fremmer produktiviteten i hele EU og støtter økonomisk fordelagtige projekter, der ellers ikke ville lykkes, ved at afhjælpe markedssvigt og suboptimale investeringsbetingelser samt skabe positive økonomiske virkninger. En fælles indsats understøtter konkurrencen i hele EU og gør det muligt at udvælge Unionens bedste videnskabelige og innovative idéer. For det tredje kan EU ved at styrke direkte investeringer og sammenlægge ressourcer bedre tackle udfordringer på EU-plan og fremme fælles prioriteter som den digitale og den grønne omstilling.

¹ COM(2025) 30 final. Et konkurrenceevnekompass for EU.

B. Løsninger

Hvilke lovgivningsmæssige og ikkelovgivningsmæssige løsninger er overvejet? Foretrækkes en bestemt løsning frem for andre? Hvorfor?

Der har været tre forskellige politiske løsninger på bordet:

Den første løsning er "Business-as-usual-plus", hvor 14-programmer² bevarer deres egne regler, men Kommissionen forsøger at sikre mere horisontal sammenhæng på tværs af fondene samt udvide den tilgang, der er valgt med platformen for strategiske teknologier for Europa (STEP) med henblik på at bistå individuelle projekter med at drage fordel af kumuleret finansiering fra flere programmer.

Den anden løsning er "Styrket koordinering mellem programmerne og et fælles regelsæt", som vil gå længere ved at harmonisere regler på tværs af programmer og tilpasse mål, indsatsområder og søjler samt fastsætte bestemmelser for gennemførelsesværktøjer såvel som horisontale retlige bestemmelser.

Den tredje løsning er "Konsolidering af programmerne i en ny Europæisk Fond for Konkurrenceevne", som skal samle relevante EU-programmer i én fond med en strategisk styring, der prioriterer politik frem for programmer. Denne løsning skal skabe en fælles investeringskapacitet til støtte for strategiske sektorer og teknologier, disruptiv innovation og dekarbonisering gennem en gnidningsfri investeringsvej fra grundforskning over anvendt forskning til udbredelse, fremstilling, tjenesteydelser og løsninger. Den skal struktureres om et lille antal politikområder, der er afgørende for EU's konkurrenceevne og modstandsdygtighed. Det forvaltende organ skal bistå fonden med at reagere hurtigt på nye udfordringer og prioriteter. Med den tredje løsning ville man opnå en balance mellem den forudsigelighed, der er nødvendig for at kunne foretage langsigtede investeringer, som f.eks. dem, der skal foretages i forskning og innovation, og den fleksibilitet, der er nødvendig, for at reagere på nye politiske prioriteter.

Den foretrukne løsning er den tredje, da den indeholder et omfattende sæt politiske foranstaltninger til at afhjælpe de aktuelle mangler i EU's finansieringsstruktur, som er forbundet med de konkurrenceevneproblemer, der er beskrevet ovenfor. For at sikre, at den foretrukne løsning bliver en succes, vil EU gennemføre foranstaltninger til at minimere eventuelle negative virkninger, bl.a. ved at afbalancere fleksibilitet med behovet for forudsigelighed.

C. Den foretrukne løsnings virkninger

Hvilke fordele er der ved den foretrukne løsning (hvis en bestemt løsning foretrækkes – ellers fordelene ved de vigtigste af de mulige løsninger)?

² De 14 EU-programmer, der er omfattet af denne konsekvensanalyse, omfatter Horisont Europa, Innovationsfonden, programmet for et digitalt Europa, Connecting Europe-facilitetens digitale område, Den Europæiske Forsvarsfond, forordningen om støtte til produktion af ammunition, instrumentet til styrkelse af den europæiske forsvarsindustri gennem fælles indkøb, programmet for den europæiske forsvarsindustri, EU4Health-programmet, Unionens rumprogram, IRIS2, InvestEU, programmet for det indre marked (SMV-delen) og LIFE-programmet.

Den foretrukne løsning ville give et højere investeringsafkast over 15 år, idet den samlede merværdi pr. brugt euro ventes at være 15,74 % højere end ved den første løsning ("Business-as-usual-plus"). Den Europæiske Union ville også opnå en stigning i eksporten, som er 58 % højere end ved den første løsning – hovedsagelig på grund af et større investeringsomfang. Den samlede virkning af den foretrukne løsning på EU's produktivitet vil sandsynligvis være positiv på grund af muligheden for at fordele ressourcer mere effektivt og med større effekt.

Denne løsning forventes også at nedbringe støttemodtageres administrative omkostninger ved at integrere adgangspunkter og indføre et fælles regelsæt, forenkle finansieringsprocessen og skabe et mere effektivt, erhvervsvenligt miljø, som især er til gavn for industrier med høj vækst, SMV'er, innovative nystartede virksomheder og projekter, der kræver langsigtet investeringsstøtte. En forenklet og opgraderet ansøgningsprocedure skal øge projektivrærksætteres vished og generelt lette adgangen til finansiering.

Den foretrukne løsning konsoliderer også finansieringsprocesserne og udvider adgangen til finansielle værktøjer, så EU bedre kan udnytte sit potentiale til at mobilisere privat kapital og øge budgetfleksibiliteten. Løsningen styrker også forbindelsen mellem grundforskning og mere avancerede faser inden for forskning, innovation og fremstilling, som sikrer en dynamisk økonomisk struktur i EU og bedre markedsføring af idéer.

Ud fra et markedsperspektiv sigter en fælles finansieringsramme mod at forbedre europæiske virksomheders konkurrenceevne ved at gøre finansiering mere tilgængelig og strategisk tilpasset. Den støtter også europæisk strategisk autonomi og mindsker kritisk afhængighed.

Endelig er den sociale virkning, at jobskabelse fremmes, færdigheder forbedres, og regional økonomisk vækst understøttes, navnlig i strategiske sektorer. De miljømæssige virkninger af denne løsning er tæt knyttet til prioriteringen af dekarbonisering og ren teknologi som centrale sektorer og teknologier. Dette fokus bør have en positiv indvirkning på klimaet og på EU's vej mod dekarbonisering.

Hvilke omkostninger er der ved den foretrukne løsning (hvis en bestemt løsning foretrækkes – ellers omkostningerne ved de vigtigste af de mulige løsninger)?

Der kan opstå visse tilpasningsomkostninger for ansøgere og støttemodtagere, der allerede modtager EU-midler. Overgangen til en enkelt, integreret fond vil kræve tilpasning for organisationer, der er vant til den nuværende struktur. Selv om der vil være behov for en indledende tilpasning til den nye fond, vil støttemodtagerne kun skulle igennem denne læringsproces én gang og ikke mange gange i forbindelse med flere programmer. Den overordnede set lettere tilgængelighed og de mindskede forhindringer vil generelt reducere ansøgningsomkostningerne betydeligt, bl.a. for en større pulje af ansøgere. Udviklingen af en fælles portal, der bygger på de indledende erfaringer fra finansierings- og udbudsportalen og STEP-portalen, kan bidrage til at imødegå forstyrrelser, samtidig med at smidige og tilpasningsdygtige strukturer for robust styring og interessentnetværk kan bidrage til at komme igennem omstillingen. I sidste ende kunne en enklere og lettere gennemskuelig struktur udvide adgangen til finansieringsprogrammer til at omfatte nye støttemodtagere og stimulere innovation på tværs af sektorer.

Hvordan påvirker den foretrukne løsning virksomhederne, herunder de små og mellemstore virksomheder og mikrovirksomhederne?

SMV'er, der allerede har kendskab til EU-finansiering, vil i første omgang pådrage sig tilpasningsomkostninger som følge af omstillingsindsatsen, f.eks. ved at skulle tilpasse sig nye regler og lære om det konsoliderede ansøgningssystem. Disse omkostninger ventes at være midlertidige og begrænsede. Med tiden vil SMV'er drage fordel af mindre administrative omkostninger til identifikation af relevante finansieringsmuligheder og ansøgninger. De vigtigste fordele omfatter en enkelt portal for ansøgninger, forenklede og harmoniserede regler samt strømlinede rådgivningstjenester og et centralt kontaktpunkt, der både gør finansiering mere tilgængelig og nedbringer omkostninger og kompleksitet. SMV-støtte skal indarbejdes i Fonden for Konkurrenceevnes arkitektur for at sikre, at disse fordele materialiserer sig.

Vil den foretrukne løsning få væsentlige virkninger for de nationale budgetter og myndigheder?

Nej, eftersom den vedrører et program, der forvaltes direkte af Kommissionen på EU-plan eller indirekte via dens gennemførelsespartnere med midler tildelt støttemodtagerne.

Vil den foretrukne løsning få andre væsentlige virkninger?

Den foretrukne løsning skal forbedre produktiviteten og styrke EU's position i den globale værdikæde, bl.a. gennem disruptiv innovation, som skaber nye markeder. Ved at støtte innovation og produktion vil den mindske afhængighed og forbedre markedspositionen for EU's virksomheder. Strategisk styring og målrettet finansiering sikrer finansieringsmæssig forudsigelighed fra grundforskning til markedsanvendelser. SMV'er vil opnå en fordel ved den forenklede adgang til finansiering, reducerede administrative omkostninger og kortere tid til tildeling af tilskud, hvilket vil forbedre deres muligheder for at få adgang til kapital. Initiativet kan styrke strategiske sektors konkurrencemæssige stilling og EU's position inden for kritiske og avancerede teknologier. De tilstødende sektorer vil også opnå en fordel gennem afsmittende virkninger og øget produktivitet.

D. Opfølgning

Hvornår vil foranstaltningen blive taget op til fornyet overvejelse?

Initiativet vil blive fulgt gennem resultatrammen for budgettet for perioden efter 2027, som behandles i en særskilt konsekvensanalyse. Resultatrammen indeholder bestemmelser om en gennemførelsesrapport i programmets gennemførelsesfase samt en retrospektiv evaluering, der skal foretages i overensstemmelse med artikel 34, stk. 3, i forordning (EU, Euratom) 2024/2509. Evalueringen skal foretages i overensstemmelse med Kommissionens retningslinjer for bedre regulering og være baseret på indikatorer, der er relevante for programmets mål.